

Justinus om dødsdommen over Ptolemæus og Lucius

Justinus (ca. 100-165), kaldet Martyren (eller Justin Martyr) var lærd kristen forfatter, der bl.a. forfattede forsvarsskrifter for kristendommen. Nedenstående uddrag er fra Justinus' såkaldte 'Andet forsvarsskrift' (Apologia secunda), der var stilet til senatet og kejseren. Skriftet indledes af beretningen om to kristnes nylige arrestation og henrettelse, der ifølge Justinus viser, hvor vilkårlig behandlingen af kristne var. I sine sidste år boede Justinus i Rom, hvor han selv blev arresteret, dømt og henrettet sammen med en gruppe af tilhængere og venner.

10 Hvad nyligt i jeres egen hovedstad, romere, Urbicus¹ som dommer har foretaget sig, samt den ligeså ufornuftige adfærd statholderne allevegne udviser, er anledning til nærværende skrift, hvilket jeg — i betragtning af, at I dog er vore medmennesker og brødre, om I endog misagter det, og, blindede af jeres formentlige højheds glans, skyr os — har fundet mig nødsaget til, for jeres rednings skyld, at udarbejde. [...] Men, for at give jer et klart begreb om sagen, hvori Urbicus dømte, og om hans adfærd, vil jeg fortælle hele tildragelsen.

15 En kvinde var gift med en mand, der levede ryggesløst, og selv havde hun også ført et ryggesløst liv. Imidlertid havde hun lært Kristi lære at kende og var således kommet på bedre tanker, og hun søgte også at få sin mand til at komme på bedre tanker. Hun fremstillede læren for ham og fortalte om den evige ilds straf, der skal komme over dem, der ikke lever mådeholdent og retskaffent. Han fremturede imidlertid i sin ryggesløshed og fjernede hustruen fra sig ved sine gerninger. Hun holdt det nemlig for umoralsk at have samliv med en mand, der mod naturens lov og mod, hvad der er ret og billigt, søgte at skaffe sig enhver form for vellyst, og til sidst ville hun skilles fra ham. Da trængte hendes venner ind på hende og rådede hende til at blive, idet de sagde, at manden måske kunne give håb om at forbedre sig, og hun betvang sig selv og blev.

20 Da tog hendes mand til Alexandria, og det blev fortalt, at han opførte sig endnu værre. Derfor skrev hun, hvad der hos jer kaldes et skilsmissebrev og lod sig skille fra ham, for at hun ikke ved at blive i ægteskabet og dele bord og seng med ham skulle få del i hans uretfærdighed og ugudelighed. Nu burde hendes gode mand jo have glædet sig over, at hun var hørt op med det, som hun før uden hæmninger havde bedrevet med sine tjenere og daglejere, idet hun festede med svir og al ondskab, og over, at hun også ville have ham til at ophøre med den slags, men da hun lod sig skille fra ham imod hans ønske, indgav han i stedet for en anklage mod hende, der gik ud på, at hun var kristen. Hun sendte da et bønneskrift til dig, o kejser, og bad om, at det måtte tilstedes hende først at bringe sine egne sager i orden og så, efter at hun havde bragt sine sager i orden, forsvare sig overfor anklagen. Dette tilstedte du hende.

35 Da hendes tidligere mand nu ikke længere kunne skride ind mod hende, vendte han sig på følgende måde mod en vis Ptolemæus, som havde været hendes lærer i de kristne sandheder, og som Urbicus lod straffe. Manden fik en af sine venner, en centurion,² til at kaste Ptolemæus i fængsel, tage ham for sig og spørge ham om dette ene, om han var kristen. Ptolemæus, der var sandhedskærlig og hverken bedragerisk eller løgnagtig, indrømmede, at han var kristen, og centurionen lod ham lægge i lænker og lod ham i lang tid straffe med fængsel. Til sidst blev manden ført for Urbicus. Der blev igen blot spurgt, om han var kristen, og da han skønnede på

40

¹ Urbicus: Lollius Urbicus, der var Roms bypræfekt ca. 150-61

² Centurion: romersk officer

- det gode, han havde i Kristi lære, bekendte han igen sin kundskab om den guddommelige dyd. Thi den, som benægter, gør det enten af ringeagt for sagen eller også flyer han bekendelsen, fordi han må indrømme om sig selv, at han er uværdig og fremmed for det, som det her drejer sig om. Men intet af dette er muligt for en sand kristen. Da Urbicius gav befaling til, at han skulle føres bort for at straffes, var der en vis Lucius, som også var kristen, der blev klar over, at dommen var uretfærdig. Denne sagde til Urbicius: "Hvad er grunden til, at du straffer dette menneske, der hverken er utugtig, en horkarl, en morder, en tyv eller en røver, og om hvem det overhovedet ikke er bevist, at han har begået nogen uret, men som blot bekender, at han bærer det kristne navn. Her dømmes du, Urbicius, sådan, som det ikke sømmer sig for kejser Pius eller for kejserens søn, filosofen,³ eller for det ærværdige senat." Hans eneste svar var, at han sagde til Lucius: "Også du synes mig at være en sådan," og da Lucius sagde: "Netop!" befalede han, at også denne skulle føres bort for at straffes. Han erklærede, at han var taknemmelig. Thi, sagde han, nu blev han befriet for disse onde herrer og gik til Gud, den gode fader og konge. Yderligere en tredje, der var blevet ført frem, blev dømt til døden.
- 15 Jeg forventer, at der øves rænker mod mig af en af de nævnte og at jeg bliver naglet til blokken. Måske bliver Crescens⁴ min banemand, han der kalder sig filosof, men er en forfængelig spradebasse; thi navn efter visdommen kan dog næppe den mand fortjene, der i folkets påhør taler højt om det, han ikke kender, og, for at smigre og fornøje mængden, bestyrker den i vildfarelse, hvad os angår, som om vi kristne var ryggesløse gudsfornægttere. Enten må han aldrig have gjort sig bekendt med Kristi lærdomme, og så er det meget slet af ham, at han dadler os; det er endog mere end pøbelagtigt, da simple folk ofte skyr at tale om ting, de ikke forstår, og for at sige falsk vidnesbyrd. Eller også, hvis man antager, han har stiftet bekendtskab med kristendommen og virkelig har fattet herligheden deri, men kun laster os, for at han ikke skal mistænkes for selv at være en kristen, da bliver dette jo endnu langt mere uædelt og viser en afgjort ondskab, der styres af frygt og den uvidende hobs falske begreber.⁵ [...]
- 25

- 30 Justinus *Apologia secunda* 1,1-3: Oversættelse af C. A. H. Muus: *Justinus Martyrs Apologier eller Forsvarsskrifter for christendommen*, Kbh. (1836) s.109-114 samt K. Bang: *Eusebs kirkehistorie* (bind 2), Kbh. (1945), s. 192-195.

---

³ Dvs. Kejser Antoninus Pius og hans søn Marcus Aurelius (filosoffen).

⁴ Crescens var en filosof, der tilhørte den kyniske retning.

⁵ Justinus blev ifølge den samtidige kristne forfatter Tatian faktisk dødsdømt på foranledning af anklager fra Crescens ca. 165.